БҮГҮ ЧҮРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925-чылда үндезилетинген.

1951 ноябрь 27 ВТОРНИК № 233 (2407)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

Бо хүн—Москвага тайбың талалакчыларының III Бүгү-эвилел конференциязы ажытынар.

Партия чырыдыышкынының организастыг болгаш идейлиг деңнелин бедик көдүрер

Коммунизм тургузуушкунунуң оруун чырыдып турар марксисчи-ленинчи эртемни билири ажылдың бүгү-ле адырларының каадырларынга, бүгү-ле коммунистерге эргежок чугула. «Күрүне болгаш партия ажылының кандыг-даа адырларының ажылдакчыларының политиктиг деңнели болгаш марксисчи-ленинчи медерелдии бедик болган тудум-на, ажыл боду улам-на бедик болгаш үре-түннелдиг болур, ажылдың түннели улам-на ажыктыг болур» деп эш Сталин өөредип турар.

Партия чырыдыышкынын экижидериниң дугайында большевик партия доктаамал сагышты салып турар. Бистиң областың партия организациязы ВКП(б) Төп Комитединиң айтыышкыннарын удуртулга болдургаш, 1951—1952 өөредилге чылынга белеткениринің талазы-биле улуг ажылдарны чоруткан, оон түннелинде бөлгүмнериниң болгаш политшколаларның четкизи калбарып, партия өөредилгезиниң бүгү хевирлеринде коммунистерниң саны өскен болгаш боттарының идейлиг деңнелин бедидип турар совет интеллигентилериниң саны база-ла көвүдээн болуп турар.

Бо өөредилге чылының эки белеткетингенин ВКП(б) кежигүннерин болгаш кандидаттарын партия чырыдыышкынының бедиткен хевирлеринге хаара тудуушкунунуң өскен чоруу тодаргай көргүзүп турар. Партия төөгүзүн өөренир бөлгүмнериниң саны 133 турган болза, 180 апарган, райкомнарның болгаш хооркомнуң чанында партияның кежээки школаларынга эрткен чылын 382 кижи өөренип турган болза, олар ам 690 чедир өскен, ВКП(б)-ниң Кызыл хооркомунуң чанында марксизм-ленинизмниң кежээки университединиң дыннакчыларының саны 188 турганындан 262-ге чедир көвүдээн. Бир эвес эрткен чылын большевизмниң төөгүзүн болгаш теориязын 500 коммунистер боттары өөренип турган болза, бо чылын 630 ВКП(б) кежигүннери болгаш кандидаттары ону боттары өөренип турарлар. Оон ангыда эге билиг чок коммунистерниң ниити билиглерин бедидериниң дугайында ВКП(б) ТК-ның шиитпирин күүседири-биле 1700 коммунистерни бижик өөрениринің бөлгүмнеринде болгаш улуг улустар өөренир ниити билиг бедидер школаларда киирген.

Пропагандистерниң составын, партия чырыдыышкынының четкизинде ажылдарның идей-деңнелин бедидериниң талазы-биле партияның чамдык райкомнары улуг челиишкиннерни чеьдип алганнар деп үреени баштайгы кичээлдер көргүскеннер. Чижээ, Чаа-Хөл районнуң коммунистериниң политөөредилгези эрткен чылдыындан ыракта эки эгелээн. Ында 160 хире кижи «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринің бөлгүмнеринде хараа тутунган, совет интеллигентилериниң калбак кезектерин политчырыдыышкычның түүлбүрү хевирлеринде хаара туткан.

Ол ышкаш партия чырыдыышкынының чаа өөредилге чылы Улуг-Хем районга база организастыг эгелээн: партия төөгүзүн өөрениринің талазы-биле бөлгүмнерге бижиткен 114 коммунистерниң 111-ри, эш Сталинның биографиязын өөренир бөлгүмнериниң 133 дыннакчыларының 130-ни баштайгы кичээлдерге келгеннер. Пропагандистер кичээлдерге ыяк белеткенип турар болгаш ону бедик идей-теоретиктиг деңнелге эртирип турар апарганнар.

Ынчалза-даа, политчырыдыышкынның четкизинде чамдык чедиишкиннер-биле чергелештир улуг четпестер база бар. Кичээлдерге дыннакчыларның кээп турары четпес, чамдык бөлгүмнерде болгаш политшколаларга кичээлдер куду идей-деннелге эртип турар. Чижээ, ВКП(б)-ниң Таңды райкомунуң парткабинединиң эргелекчизи эш Тушков районнуң партия школазында партия төөгүзүнүң башкызында ажылдап турар хирезинде кичээлдерге багай белеткенип турар, чамдык айтырыгларны ол будулдур тайылбырлап турар болгаш өөренип турар материалдарны практикалыг сорулгалар-биле холбаштырбайн турар. Таңды районнуң район солунунуң редакциязының чанында политшколаның удуртукчузу, райкомнуң пропагандизи эш Онучин октябрьниң 29-та болган кичээлге шуут белеткел чок келгениниң ужурунда теманы эгезинден тура төнчүзүнге чедир номдан көрүп номчуур ужурга таварышкан.

Партия чырыдыышкынының четкизинге ажылды организастап чорударының талазы-биле улуг четпестер Барыын-Хемчик районда бар болуп турар. Ол районга бөлгүмнернин дыннакчыларын четчелээр ажылдарны чогуур өйүнде чорутпаанының түннелинде, түгле «ВЛКСМ 30 чыл ою» колхозта «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринің бөлгүмү ажылын октябрьниң 16-да эгелээн, а оон өске бөлгүмнер баштайгы кичээлдерин октябрьниң 19, 22-де болгаш харын-даа 26-да эгелээннер.

Бай-Тайга районда партияның кежээки школазы бо чылын ажылын мырыңай организас чокка эгелээн, октябрьниң 15-те болуп эртсе чогуур баштайгы кичээлинге дыннакчыларның хөй кезии келбээн ужурунда болбаан, а ийиги кичээлге райком секретари эш Горшков ийи шактың орнунга 40 минутада өөреткен, базында башкылап турар Дегтярёв «Польша Республика» деп темага түгле кичээлдің планын чугаалаан.

Партияның район комитеттери, эге организациялары партия чырыдыышкынының айтыышын боттарының кичээнгейиниң төвүнге ап, бүгүле бөлгүмнерге болгаш политшколаларга кичээлдер бедик идей-теоретиктиг деңнел-биле олардың дыннакчылары 100 хуу кээп, кичээлдерге бедик идепкейлиг олуржурун чеьдип алыр хүлээлгелиг. Партия өөредилгезиниң четкизиниң бүгү-ле звеноларын кошкавас контрольга ап, коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезинде турар четпестерни узуткаары эргежок чугула.

Партия организацияларының удуртукчулары коммунист кижи бүрүзү бодунуң идей-политиктиг деңнелин канчаар бедидип турарын сонуургап, өөредилгеге сагыш салбайн турарларны өөредилгеге хаара тудар хүлээлгелиг. Пропагандистер-биле ажылдарже онза кичээнгейни салып, большевик партияның төөгүзүн болгаш теориязын боттары өөренип турарларга дузаламчыны организастап, парткабинеттериниң ажылын экижидип, эге билиг чок коммунистерни улуг улустарның ниити эртемнерни өөренир школаларынга болгаш бижик өөренир бөлгүмнерге хаара тудары эргежок чугула болуп турар.

Партия организацияларының энчугула сорулгалары болза, марксисчи-ленинчи теорияны тайылбырлаарда, чамдык пропагандистерниң харыысалга чок, тодаргай эвес чоруун узуткап, коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвес интеллигентилериниң марксизм-ленинизмни быжыг болгаш ханызы-биле шицгээдип ап, ону коммунизм тургузуушкунунуң практиказы-биле сырый холбаштыр өөренир чоруун чеьдип алыры болур.

Каадырларны, бүгү коммунистерни Ленин — Сталинның бүгүнү тиилээр өөредии-биле чепсеглеп тургаш, бистиң партия организацияларывыс ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунунга улам-на чаа-чаа чедиишкиннерни чеьдип алырлар. Партия чырыдыышкынының организастыг болурун болгаш идей-теоретиктиг деңнелин бедидери — ВКП(б) райкомнарының, хооркомунуң хүлээлгези.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумундан

Совет күрүнениң шылгарангай деятели, ВКП(б) Төп Комитединиң кежигүнү, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутады Александр Илларионович Ефремовтуң мөчээнин ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму ханы кажыдал-биле дыннадып тур.

Российниң Совет Федеративтиг Социалистиг Республиказының Дээди Совединиң Президиумундан болгаш Министрлер Чөвүлелинден

Күрүнениң шылгарангай деятели, ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчызы, ВКП(б) Төп Комитединиң кежигүнү, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутады Александр Илларионович Ефремовтуң мөчээнинің дугайын Российниң Совет Федеративтиг Социалистиг Республиказының Дээди Совединиң Президиуму болгаш Министрлер Чөвүлели ханы кажыдал-биле дыннадып тур.

РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиуму. **РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлели.**

Сталинчы Конституцияның хүнүнге алдар кылдыр

ВИЛЬНЮС. Сталинчы Конституцияның хүнүнге күш-ажылчы ужуражыр дээш чарыштар Литваның найсылалының бүдүрүлгелеринде калбарган.

Тудуг механизмнериниң заводунуң коллективи бүгү улустуң байырлалынга алдар кылдыр алган хүлээлгелерин чедиишкинниг күүседип турар. Бо хүн мында он бир айларның үлүүнүн сөөлгү продукциязын киирген. Ол завод Сталинградтың суг күжүбиле ажылдаар электри станциязының эвилчеглиг чагыгларын кылып турар.

Көдээ ажыл-агый машиналарының «Комунарас» заводунуң коллективи чыл планын декабрь 5-те доозар деп шиитпирлээн. Бүдүрүлгениң бүгү цехтери графикти ажырып турар.

Вильнюстуң 27 бүдүрүлгелери боттарының чыл онаалгаларын хуусаа бетинде күүседкениниң дугайында рапорттааннар. Оларның иштинде ук-трикотаж кылыр «Спорта» фабриказы, «Герове» деп консерва фабриказы, М. Мельникайте аттыг кондитер фабриказы болгаш өскедаа черлер бар. (СЭТА).

КРАМАТОРСК. Ново-Краматорскның Сталин аттыг машина тудуунуң заводунуң коллективи Сталинчы Конституцияның хүнүнге алдаржыткан стахановчу ээлчегде ажылдап турар.

Коммунизм тудугларының чагыгларын күүседип турар цехтерниң коллективи улуг көдүрлүүшкүн-биле ажылдап турар. Эптеп-чыырының цехинде он дугааргы кылаштап чоруур экскаваторнуң чаа чогаадылгазың эптеп тургузарының ажылы эгелээн.

Экскаваторнуң кезектерин кылып турар 7 механиктиг цехте станокчуларның хөй кезии ээлчегниң онаалгазын 150—170 хуу күүседип турар. Сураглыг мастер Пантелей Корневтиң участогунда ажылчыннар шуптузу күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн ийи дапкыр улгатырган.

№ 1 механиктиг цехтиң стахановчулары Сталинчы Конституцияның хүнүнге чедир дарганнаарының күчүлүг чаа машиназын бүдүрүп үндүрер дээш чаржып турар. Ол машина бир каш чүс дарганнарны солуур.

(СЭТА).

Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр 100 чыл болганының дугайында

1952 чылдың март 4-те улуг орус чогаалчы Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр 100 чыл болур. Оон-биле холбаштыр ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели мооң дараазында составтыг Бүгү-эвилелдің юбилей комитедин бадылаан: эштер Н. С. Тихонов (даргазы), Н. Н. Беспалов, И. Г. Большаков, В. В. Виноградов, А. М. Герасимов, Ф. В. Гладков, В. М. Донской, С. Е. Зорьян, К.А. Зубов, М. А. Ибрагимов, И. А. Каиров, А. Каххаров, М. Н. Кедров, И. И. Канна, А. Е. Корнейчук, А. К. Котов, К. К. Крапива, В. С. Кружков, К. Курбансахатов, Г. Ф. Леберехт, Е. И. Леонтьев, Г. Н. Леонидзе, Л. М. Леонов, Н. А. Михайлов, С. М. Муканов, А. Н. Несмеянов, А. И. Опарин, В. Н. Пашенная, Н. Ф. Погодин, Ф. И. Панферов, А. Д. Попов, Н. В. Попова, В. К. Реймерис, Я. В. Ругоев, А. О. Саксе, А. А. Сурков, Т. Сыдыкбеков, В. О. Топорков, Мирзо Турсун-Заде, А. А. Фадеев, К. А. Федин.

Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр 100 чыл болганын эртирерибиле холбашкан хемчеглерни ажылдап кылырын Бүгү-эвилелдің юбилей комитединге дааскан.

(СЭТА).

Н. В. Гогольдуң чогаалдарының чыындызын үндүргени

«Московский рабочий» деп ном үндүрер чер Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр үс чыл болганын демдеглээри-биле холбаштыр улуг чогаалчының чыынды чогаалдарын парлап үндүрген. Чыындыда киирген тоожулар болза: «Диканьки чоогунда хуторга болган кежээ», «Миргород», а ол ышкаш өлүм чок комедия «Ревизор» база бар.

Н. В. Гогольдуң чогаалдары «Колхозчунуң ном саңчыгажы» деп номда хөй мың тиражтыг үнген.

(СЭТА).

ТАЙМЫРНЫҢ АҢЧЫЛАРЫНДА

КРАСНОЯРСК. Таймыр национал округтуң колхозтарының хөй нуруузу күрүнеге өлүк дужаарының планын хуусаа бетинде күүседкен. Авам районда Ленин аттыг колхоз болгаш Хатанг районда Сталин аттыг колхоз өлүк планын бүдүн чартык катап ажыр күүседкен.

Таймырның колхозчулары чыл планындан ажыр үс мың рубльдин өлүүн дужааганнар.

(СЭТА).

Улус судтарының соңгулдаларынга чедиишкинниг ужуражыр

Улус шииткекчилериниң болгаш улус төлээлериниң соңгулдаларынга белеткелдер чуртта улам-на калбарып турар.

Хабаровский крайның хоорайларында болгаш суурларында ажылчы-чоннарның төлээлекчилериниң округтуң соңгулда мурнунуң хуралдары эртип турар. Амурда Комсомольск хоорайның он соңгулда округтарының соңгулда мурнунуң хуралынга дашчы Николай Шегловтудугжуларның мурнундан улус шииткекчизиниң кандидадынга Илья Федерович Пожидкинни болгаш улус төлээлериниң кандидаттарынга районнуң бүдүрүлгелериниң 70 ажылчыннарының болгаш албан хаакчыттарының кандидатураларын бадылаарын саналдаан. Эш Шегловтуң саналын хуралдан чаңгыс эп-сеткилдиг деткээн. Амурда Николаевск, Бикин, Биробиджана болгаш өскедаа хоорайларда болгаш районнарда соңгулда округтарынга округтуң соңгулда мурнунуң хуралдары болгулаан.

Куйбышев хоорайның ажылчы чоннар депутаттарының районнар Совединиң күүсекчи комитеттери ажылчы чоннарның депшиткени улус шииткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарның регистрациязын чоруткан. Евдокия Ивановна Комиссарова беш чылдар мурнунда механик заводунга ажылдап турган. Ам ол юрис билигни чеьдип ап, суд ажылдакчызы болу берген. Ол ам хоорайның Сталинский соңгулда округунуң талазы-биле улус шииткекчизиниң кандидадынга регистрастаткан.

Марий АССР-ниң бүгү районнарында улус шииткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар депшидиишкини доозулган. Республикада болуп эрткен округ хуралдарының киржикчилери коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң сталинчы блогу дээш бадылаашкынны бээринче соңгукчуларны кыйгырган. Кандидаттарның иштинде дыка хөй херээженнер бар. Космодемьянский соңгулда округунуң талазы-биле улус шииткекчизиниң кандидадынга юстиция органнарынга 10 чыл хире ажылдап турар Л. И. Андреева регистрастаткан. Семеновский районнуң улус шииткекчизиниң кандидадынга идепкейлиг хөй-ниитижи юрист Л. Я. Веселова депшитирген. Кандидаттарның биографияларын соңгукчуларга таныштырар ажылдарны агитаторлар калбартып турар.

Улус шииткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар депшидиишкини Узбекистанда үргүлчүлеп турар. Ташкентиниң Ворошилов аттыг көдээ ажыл-агый машиналарының тудуунуң заводунга дыка хөй кижилиг хурал болган. Заводтуң коллективи улус шииткекчизиниң кандидадынга Николай Павлович Царевти чаңгыс эп-сеткилдиг депшиткен. Мооң мурнунда болган соңгулдаларга улус шииткекчизинге соңгутурган эш Царев ажылчы чоннарның болгаш соңгукчуларның идегелин бүзүредип шыдаан. Улус төлээлериниң кандидаттарынга эң эки төлээлекчилерин машина тудугжулары депшиткеннер. Оларның аразында — литейщик Мухитдин Назаров болгаш модельщик Иван Шокуров бар.

Казахстанда Тюменьде, Ивановода болгаш өске-даа областарда, республикаларда соңгуллаларга белеткелдер мурнакчы чоруп турар. Партия эге организациялары массалыг тайылбыр ажылдарын күштелдирип турар. Дагестанның аулдарында 15 мың хире агитаторлар ажылдап турар. Республиканың үш үс көдээ лекторийлеринде политиктиг болгаш эртем-билиг нептерелириниң талазы-биле ниитилелдің кежигүннери илеткелдерни, лекцияларны номчуп турарлар.

(СЭТА).

Агитколлектив удуртукчуларының төвүлел хуралы болгаш семинары

Улус судтарының соңгулдаларынга белеткел ажылдарының үезинде политиктиг агитацияны бедик деңнелге чорудары-биле ВКП(б)-ниң Сүт-Хөл райкому районда тургускан агитколлективтериниң удуртукчуларының төвүлел хуралын чыылдырып эртирген. Хуралга улус судтарының соңгулдаларынга белеткел ажылдарының болгаш эртирилгезиниң үезинде агитаторларның сорулгаларының дугайында айтырыгны чугаалашкан.

Политиктиг агитация ажылының күскү дүжүт ажаап алыышкынының үезинде районга кошкаанын илеткен. Ылангыя Киров, Калинин, Жданов аттыг колхозтарда болгаш Хөлчүктүг сумузунда партия эге организациялары агитас-массалыг ажылче сагыш салбайн турган.

Төвүлел хуралга тус-тус агитколлектив удуртукчулары боттарының ажылының эки арга-дуржулгазын, база четпестерин чугаалавышаан, оон-биле кады ВКП(б) райкомунуң талазындан агитколлективтерни хүнбүрү боттуг удуртпайн, ажылын контрольдап хынавайн турарын хомудап чугаалап турганнар.

Ам улус судтарының соңгулдаларынга белеткел ажылдарын чорудуп турар үеде, партия эге организациялары агитаторларның ажылын хүнбүрү боттуг удуртуп, ажылынга практиктиг дузаны көргүзүп турган, соңгукчулар ортузунга чедингир политиктиг агитацияны күштелдирерин төвүлел хуралга дугурушкан.

Төвүлел хуралдың соонда, агитколлектив удуртукчуларының өөредиглиг семинары болуп эрткен. Семинарга агитас-массалыг ажылдарга хамаарышкан 9 янзы темаларны 16 шак иштинде өөренип эрткен. «Чаа хевирниң партиязының дугайында ленинчи-сталинчы өөредиг», «Культур-чырыдыышкын организацияларын партиядан удуртуру», «Судтар соңгулдаларының үезинде политиктиг агитация»—деп лекцияларны дыннакчыларга номнаан.

Семинарның киржикчилери ам тус-тус черлеринде агитас-массалыг ажылдарны экижидип, эде тургузарынга ажылдап турарлар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Социалистиг чарыштың түннели

Улуг башкы Сталинга Тыва автономнуг областың ажылчы чоннарының чоруткан чагаазынга алган хүлээлгелерин күүседир дээш эр, херээжен колхозчуларның күжениишкиниг күш-ажылының түннелинде Чөөн-Хемчик районнуң улгатыр катыштырган «Коммунизмче орук» колхоз 1951 чылда ажыл-агыйның улуг чедиишкиннерин чеьдип алган. Колхоз 1951 чылда мал өстүрериниң күрүне планын 105 хуу, оон иштинде чылгы мал өстүрериниң планын 105, хой, өшкүнү өстүрериниң планын 120 хуу болгаш хаван өстүрериниң планын 130 хуу күүседкен. Колхозтуң мал ажылында мурнакчыларның саны өзүп турар. Мурнакчы малчын эш Дамаажык бодунуң кадарганы 254 төрээн хойлардан 250 хураганнарны ап, өстүргеннер. Инек кадарчызы эш Монгуш Ханды 35 төрүүр инектерден 35 бызаларны, чылгычы эш Кызыл-оол 40 баш төрүүр белерден 40 кулуннарны өстүргеннер.

Колхозтуң баштаар чери болгаш колхозта партия эге организациязы ниитиниң мал ажылын улам-на ынай өстүрериниң болгаш сайзырадырының талазы-биле улуг ажылдарны чоруткан. Колхоз мал чеми сиген болгаш силос салыышкынының планын 103 хуу күүседкен болгаш мал кажааларын тударының планын күүседип, малды кажаа-биле бүрүн хандырган.

Колхозтуң чедиишкиннериниң бир кол черин чер ажылын сайзырадырының айтырыы эжелеп турар. 1951 чылдың часкы тарылгазын 12 ажыл хүнүнде, агротехниктиг чурумнарны бүрүн сагып, 105 хуу күүседкен болгаш оон иштинде тараа культураларын тарыырының планын 112 хуу күүседкен.

Хову ажылының мурнакчылары эштер Ооржак Алдын-оол болгаш Монгуш Сүге-Маадыр аът-биле тараа кестирер машина-биле сезонда 100—100 гектар тарааны кестиргеннер.

Мурнунда түргенги көшкүн амыдыралдыг, өглерге чурттап чораан колхозчуларны, чырык чылыг бажыннарже киирериниң айтырыын шиитпирлээриниң хүндүлүг сорулгазы колхозтуң мурнунга тургустуган. «Коммунизмче орук» колхозтуң колхозчулары ол айтырыгны база чедиишкиннии-биле шиитпирлеп турарлар. Колхозтуң планында көрдүнгенин ажыр күүседип, 1951 чылда 20 колхозчу өрегелериниң чурттаар бажыңын, 250 олуттуг чаа клубтуң тудуун дооскан болгаш 26 чуртталга бажыңнарын өске черлерден колхоз төвүнге көжүрүп туткан. Колхозтуң тудуг ажылын чедиишкинниг шиитпирлээринге мурнакчы тудугжулар эштер Кангыбай, Иди, Үгүтен болгаш Кокпалдай олар ажыл нормазын 120—130 хуу күүседип, эң идепкейлиг киржип турарлар.

«Коммунизмче орук» колхозтуң эр, херээжен колхозчуларының ажы-сеткилдиг күш-ажылы-биле чеьдип алган чедиишкиннерин үнелеп, 1951 чылдың бирги чартыында ниитиниң мал ажылының планын ажыр күүсеткени дээш Октябрьниң 34 чыл оюн таварыштыр ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый Министерствозу колхозту «ГАЗ-51» деп машина-биле шаннаан.

«Коммунизмче орук» колхозтуң эр, херээжен колхозчулары, чеьдип алган чедиишкининге болгаш совет чазааның хүн-бүрүдеги дузаламчызынга даянмышаан, ажыл-агыйны моон сонгаргы улуг чедиишкиннерин чеьдип алырынче күжүн салып турарлар.

К. БОРА-КЕЖЕ.

ССРЭ-ниң Шериг-Далай күштериниң Ужар-чүүлүнүң бодунуң составын орденнер-биле шаңнаар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы

Боттарының албан хүлээлгезинүлегерлиг күүседкени дээш шаңнааары болза:

ҚЫЗЫЛ ТУК ОРДЕНИ-БИЛЕ

1. Улуг лейтенант Иван Яковлевич Лукашев.
2. Улуг лейтенант Моисей Кузьмич Шукин.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. ШВЕРНИК.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретари А. ГОРКИН.

Москва, Кремль 1951 чылдың ноябрь 21.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия өөредилгезин боттуг удуртур

Большевик партия бистиң каадырларывыстың, ылаңгыя коммунистериниң политиктиг өөредилгезинин дугайында үргүлчү улуг сагыш салып турар. Бүгү каадырлар, бүгү коммунистер марксизм-ленинизмниң теориязын шингээдип алыры, оларның идей-теоретиктиг билиин бедидери коммунизмни тургузарының сорулгаларын чедиишкинниг күүседиринге чугула чүүл болуп турар.

Бистиң каадырларывыстың политиктиг деннели болгаш марксисчи-ленинчи медерели бедик болган тудум-на оларның ажылы боду үреттүннелдиг болур болгаш ажылдың түннели ажыктыг болур — деп эш Сталин бисти өөредип турар. Күрүнениң болгаш партияның кандыг-даа ажылының ажылдакчыларының идей теоретиктиг билиин бедидеринге партия чырыдыышкынының бүгү хевирлери дузалап турар.

Партия чырыдыышкынының ажылын бедик шынарлыг чорудары ам үеде эң чугула болуп турар. Ындыг турбужа Барыын-Хемчик районунда ол ажыл четпес организастатынган.

Партия чырыдыышкынының системазында өөредилге октябрь 15-те эгелээр турган болза, эң-не эрте эгелээн бөлүгмиер октябрь 16-да ажылдап кирген. Өске бөлүгмнер, политшколалар өөредилгезин дыка хожудап эгелээн. Партия өөредилгезиниң ындыг орай ажылдап эгелээнинин чылдагаанын «районга тараа кезилдезиниң орайтаанындан кичээлдер организастаар чай алынмаан бис» — деп тайылбырлаар хөөн ВКП(б) райкомунуң чамдык ажылдакчыларында бар. Ол черле шын эвес. Харын өөредилгени хожудап эгелээнинин кел чылдагааны болза, ол ажылды ВКП(б) райкомундан чугулага көрбээнинде деп саназа чогуур.

Бо чылын политөөредилгениң бүгү хевирлери-биле 520 кижини, ооң иштинде 265 коммунистерни болгаш 136 интеллигентилерни хаара туткан. «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринiң 9 бөлүгмнери болгаш 13 политшколалар ажылдап турар. Ындыг болза-даа, өөренип турарларның саны эрткен чылын өөренип турганнардан бир үүс хире кижи эвээш болуп турар. Коммунистерни болгаш интеллигентилерни политиктиг өөредилге-биле хаара тудар ажылды бо чылын сула чорудуп турарының бир тодаргай херечизи бодур.

Бөлүгмнериң болгаш политшколаларның дыңнакчыларында болгаш пропагандистеринде кичээл үзер чорук дыка хөй. «Комсомол 30 чыл ою» колхозта политшколаның пропагандизи Данзын, «Большевик» колхозта политшколаның пропагандизи Семис-оол чергелиг эштер кичээлди чарлап кааштың, аңаа харын боттары келбейн турарлар. Кичээл үзер кижилериниң дугайында шынгыы хемчег албайн турары-биле чамдык кижилер кичээл үзүп амдажып, боттарының билиин бедидип алырын ораалдашпайн турарлар. Бир чамдык кижилер өөрениринiң улуу, харын арагага хандып турар. Районнуң сан килдизинде бухгалтер Комбу ажыл шагы-даа дивес, анаа хостуг шак-даа дивес үргүлчү-ле саваарадыр арагалап алган чоруур.

Дыңнакчыларның кичээлге келирин шыңгыырадыр сорулга-биле үүгле «Комсомол 30 чыл ою» колхозта партия организациязы коммунист Сумбуунуң дугайын партия хуралынга чугаалашкан. Район төвүнде-даа, колхозтарда-даа партия организациялары ындыг хемчеглерни албайн турарлар. Өөредилгениң баштайгы хүннеринден эгелээш сулараашкын болдурганын чамдык кижилер ажыглап турары билдингир.

Районда чамдык удуртур ажылдакчылар бодунуң шугумунда ажылдап турар каадырларның политиктиг өөредилгезин шын эвес, партийжи эвес көөр чоруктар бар. «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөрениринiң бөлүгмүн районнуң 7 чыл школазының чанында тургускан, ында колдуунда башкылар өөренип турар. Ындыг болза-даа, ол бөлүгмүнүң ажылынче райОНО эргелекчизи эш Лопсаң-Ендан болгаш ол школаның директору эш Юрьев олар сагыш салбайн турарлар. Оон туржук харын эш Юрьев 17 дыңнакчыларга үүгле чаңгыс лампа берип турар. «Кызыл тараачын» колхозтуң даргазы эш Сендажы политкичээлге келир коммунистерден боттарының кичээл үезинде одаар ыяштарын база эккеп турарын негеп турган. ВЛКСМ райкомунуң секретари эш Сурңгур комсомол обкомунуң пленумунче чоруурда, ВЛКСМ райкомунуң өрээлин одаарын хоруп каан төлээде, ол өрээлге кичээлдээр бөлүгмүнүң дыңнакчылары эш Сурңгурнуң бурузуу-биле кончуг соок черге өөренир ужурга таваржып турганнар. Каадырларның политиктиг өөредилгезин үүгле партия организациязының херээ кылдыр көөр, ол ажыл менээ хамаарышпас дээр чергелиг буруу хөөннериң түннели ындыг болур-дур.

Политиктиг өөредилгениң кол үүүлү болза, ооң идей-теоретиктиг деннели болур деп партияның Төп Комитеди үргүлчү айтып турар. Бо негелдени чамдык пропагандистер үүгле күүсетпейн турар эвес, харын марксизм-ленинизмни хажыдып турар үүлдер бар. ВЛКСМ райкомунуң чанында И. В. Сталинның намдарын өөренир бөлүгмде пропагандист эш Кен-оолдуң кичээл эртирип турарының шынары дыка куду. Дыңнакчыларның шын эвес харыыларын пропагандист эскербейн эртирип турар. Маркс болгаш Энгельстиң кады чогаатканы «Коммунистиг партияның манифестизи» деп номну үүгле Энгельстин кылдыр тайылбырлап берген. Ленинниң «Ажык марксизм» деп номун эш Сталин номчуп турган деп дыңнакчыларга чугаалап турар. А херек кырында В. И. Ленин «Ажык марксизм» деп номну кажан-даа биживээни билдингир-ле болгай.

Марксисчи-ленинчи теорияны эрткен чылын 22 кижи бот-кичээл-биле өөренип турган болза, бо чылын бот-кичээлдиң аргазы-биле өөренирин күзээннер 36 кижи чеңдип турар. 13 кижи өөрениринiң хууда планнарын кылгаш, ВКП(б) райкомунуң пропаганда болгаш агитациякилдизинге киирген. Ол планнарны күүседирде, хөй күш үдүрбезин бодааны чамдык эштериң планнарындан көстүп турар. Чижээ, И. В. Сталинның «Анархизм азы социализм?» деп номун эш Стопинская декабрь 15-ге чедир өөренир деп планнап алган. Ол чергелиг узун хуусаада күүседир чиик планны Папын, Кюрю, Моңгул-оол, Панин болгаш өске-даа эштер кылып алгылаан.

ВКП(б) райкомунуң пропаганда килдизинден, парткабинет эргелекчизинден хыналда, негелде кошкак турарын ажыглап алгаш, бот-кичээл-биле өөренир дээн эштер-даа, оларга дузалаар ужурлуг консультантылар-даа ажылдавайн турар.

Марксисчи-ленинчи теорияны бот-кичээлдиң аргазы-биле өөренип турарларның иштинде политэкономия, философия болгаш улустар аразында харылзааларның төөгүзүн чаңгыс-даа кижи өөренмейн турарын бир четпес ажыл деп демдеглээри чугула.

Бо четпестерни дарый хуусаада узуткаан тудум-на партия өөредилгезин чедиишкинниг чорудуп болур.

Аныяктар ортузунга политиктиг ажыл

1951 чылда Кызылдың көдээ районнуң колхозтарында, МТС-те, үлетпүр бүдүрүлгелеринде социалистиг чарыш делгеренгей калбарган, районнуң бүгү ажылчы чону-биле кады чаруштың эгелекчилери болза, аныяктар болуп турар. Районнуң комсомолчуларының болгаш аныяктарының кызымак күш-ажылы дыка улуг түннелдиг болган.

Тараа белеткелин хуусаа бетинде, сентябрь 15-ке чедир чедиишкинниг чорудар дээш колхозтарның баштаар черлериниң болгаш партия эге организацияларының организастыг ажылдарынга комсомол организациялары боттуг дузалашканнар. Хөмүр-даш уургайы чылдың бүдүрүлге планын он айлар дургузунда ыракта ажыр күүседип, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн 11 хуу бедидип, материалдарның чарыгдалдарын 5 хуу камнап алырынга комсомол организациязы (секретари эш Изместьев) эки дузалашкан. Комсомолчулар П. Алконэ, С. Оюн, аныяк ажылчын В. Обедин олар ээлчег санында ажыл нормазын 120—150 хуу күүседип келгеннер.

Районнуң аныяк колхозчу малчылары болгаш тараажылары тараадан бедик дүжүттү алыр дээш, биитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын күүседир дээш ажылдарга идепкейлиг киришкеннер. Комсомол организациялары мал чемин белеткээр дээш күүсениишкинниг ажылдарга аныяктарны багай-ыр организастааннар.

Аныяк колхозчуларның хөй кезии үдүрер ажыл нормазын хүн-бүрүде болдур болгаш ажыр күүседип турган. «Совет Тыва» колхозта машинистер А. Кунгаа, Е. Баа-Хөө олар үжүт ажаап алыышкынының үезинде жатка-биле хүнде 3,5 гектар тараа кезер тургаш, 5 гектарны кестип турганнар. Аныяк комбайнёр А. Кипко «Сталинец — 6» деп комбайн-биле хүнде 25 азы 38 гектар арааны ажаап ап, хүн-бүрүде бүдүрер ажыл нормазын 250—300 хуу күүседип келген. Бо бүгү болза, аныяк колхозчуларның, МТС ажылчыларының болгаш механизаторларның ортузунга политкижизидилгелиг болгаш культур-массалыг ажылды кижиткениниң үре-түннелдери ол болуп турары тодаргай.

ВЛКСМ райкому аныяктарның ортузунга чорудар агитация-массалыг ажылче онза кичээнгей салган. Сөөлгү үеде аныяктарның ортузунга 40 ажыг лекциялар номчутунган, ылаңгыя агитаторлар политиктиг илеткелдерни, беседаларны үргүлчү чорудуп тургулаан. «Черби» колхозта комсомол эге организациязының секретари эш Ензук, комсомолчу эш Шаңгыр-оол олар колхозтун амыдыралы-биле болгаш ажылчорудулгазы-биле холбаштырган беседаларны үргүлчү чорудуп турар.

Комсомол организациязы агитация-массалыг ажылды экижитпишаан, колхоз баштаар черинiң болгаш партия организациязының организастыг ажылдарынга дузаны чедирген. Бүгү аныяктар күш-ажылга көдүрүлген болгаш бүдүрер ажыл нормазын күүседип турар. Комсомол организациязы колхозтуң хүндүлел самбыразын хевирлеп кылып, аңаа мурнакчыларның аттарын илередип, ол ышкаш агит хуудустарны неделяда 2—3 катап үндүрүп турган». «Баян-Хем» «Товет Тыва» болгаш өске-даа колхозтарга агитация-массалыг ажыл эки тургустунган.

Комсомолчуларның болгаш аныяктарның политиктиг каңналыышкынын улам быжыглаар сорулга болза, районнуң бүгү ажыл-агый болгаш политиктиг хөгжүлдези-биле шуут хамаарылгалыг болуп турар. Большевикчи кижизидилге кол нуруузунда өөредилге-биле чеңдип алдынар. Эрткен 1950—1951 өөредилге чылдарынга «Совет Тыва» колхозта эш Көрген-оол, «Победа» колхозта эш Биче-оол удурткан комсомолдуң эге политбөлүгмнеринге өөренип турган комсомолчулар өөредилгезин эки доокан. Комсомол райкому бо чылын комсомолдуң 12 эге политбөлүгмнерин организастаан болгаш партия чырыдыышкынының системазында ВЛКСМ райкомунуң активтери 70 кижи өөренип эгелээн. Комсомолчулар 25 кижи Абаканның башкы институдунга болгаш башкы училищезинге бот-өөредилге-биле өөренир деп турар. Ам бо үеде политиктиг өөредилгеде комсомолчуларның болгаш аныяктарның барык-ла хөй кезии кирген.

Аныяктарның ортузунга политиктиг ажылды болгаш өөредилгени организастаарының айтырыынга районнуң партия организациязы база улуг сагыш салып, биске удуртулганы хандырган болгаш улуг дуза көргүскен. Культура-чырыдыышкын албан черлерин комсомолчулар чөп ажыглап турар апарган. Хөмүр даш уургайында клуб чаа ажылдап эгелээн, ында кино-чуруктар үргүлчү үнүп турар, уран-чүүлдүң бот-тывынгыр бөлүгмү организастатынган.

«ТАРН 12 дугаар улуг хуралы» колхозтуң эш Евтушенко эргелекчилээн клубунда уран-чүүлдүң бот-тывынгыр бөлүгмү эки ажылдап турар. Комсомолчулар, аныяктар Кара-Хаак, Черби суурларның клубтарын септээринге дузалашканнар. Черби суурда клубтуң септелгезиниң талазы-биле элээн воскресниктер организастаан. Комсомолчулар болза, чаа клубтарны, кызыл булуннарны болгаш библиотекаларны ажыдар дугайында чугула сагыш салып турар.

Амгы үеде барык-ла колхозтарның шуптузунда клубтар, кызыл булуннар, номчулга бажыңнары бар, оларда комсомолчулар болгаш аныяктар ажыл чорудуп турарлар. Комсомолчулар болгаш аныяктар номга ынак болур дугайында тайылбыр ажылын комсомол райкому база чорудуп турган.

Полит-кижизидилгелиг болгаш культур-массалыг ажылдар талазы-биле чорудар практиктиг хемчеглерни ВЛКСМ райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизи комсомол эге организацияларынга айтып берип турар. Аныяктар ортузунга политиктиг кижизидилге ажылдарының экижидилгези болза, районнуң комсомол организациязының хүрээлеңин өстүрүп турар.

Моон-биле чергелештир районнуң комсомол организациязының политиктиг ажылының чорудулгазында четпестер ам-даа бар. Комсомол дугайында, аныяктарны күш-ажылга кижизидер дугайында лекциялар эвээш номчутунуп, аныяктарның ниити эртем-билиг өөредилгезиниң дугайында ВЛКСМ райкому эвээш сагыш салып турар. ВЛКСМ райкому болза, аныяктарны төлептиг кижизидер, аныяктар ортузунга политиктиг ажылды экижидеринче бодунуң күүсениишкинин угландырар болгаш комсомол организацияларын ёзу барымдаалап эвес, а харын аныяктарның тус-тус кижи бүрүзүнүң ажыл амыдыралының болгаш ниити билиниң деннелиниң онзагай байдалын эки билип, оларның ажылишчи чоруун боттуг удуртур ужурлуг.

М. КОЛАЕВ,

ВЛКСМ Кызыл көдээ райкомунуң секретари.

Ада-иелер хуралы

Өөредилге чылының бирги улдуну доозулган соонда Эрзин районнуң Нарын сумузунда 7 чыл школазынга өөреникчилериниң ада-иелериниң хуралы болуп эрткен. Хуралга—1951—1952 өөредилге чылының бирги улдунунда школаның өөредилге программазын күүсеткениниң түннелиниң болгаш ада-иелериниң школа ажылынга киржилгезиниң дугайында айтырыгны чугаалашкан.

Хуралга бо айтырыг дугайында школаның директору эш Тамдын илеткел кылган. Эш Тамдын бодунуң илеткелинге бирги улдунда школаның өөредилгезиниң шынары 84 хуу болганын тус-тус класстардан башкы эш Папаанын башкылап турары белеткел клазының өөредилгезиниң 91 хуу болганын чугаалаан. Ооң-биле кады, ада-иелериниң талазындан школа ажылынга киржилгезин чугаалааш, Яндак, Кен-Дарыма ышкаш чамдык ада-иелериниң школада өөренип турар уругларын хандырбас, уругларын өөредилгезинден тудадып, аалдарынга ап тургулаан шын эвес чоруктарын демдеглээн.

Хуралга санал берген ада-иелер школада өөредилге кижизидилгелиг ажылдың куду деннелдиг болуп келгенин шүгүмчүлээн болгаш чамдык ада-иелериниң талазындан өөренип турар уругларын аъш-чем-биле четче хандырбас, кичээлин үстүрер, облкүүскомнуң бүгү-ниити эге өөредилге дугайында шиитпирин боттандырбайн турар чоруктарны буруу шаап шүгүмчүлээн.

1951—1952 өөредилге чылында школага оттулар 512 кубометр ыяшты кыска хуусаа иштинде белеткеп кылырын хуралга чугаалашкан.

Өөредилге чылының арткан улдуннарында ада-иелер-биле чорудар ажылдарны тодаргай айыткан шиитпирни хуралга хүлээп алган.

К. НЮРЗАТ.

Бараан саарылгазын дүргедеткен

Каа-Хем районнуң садыг четкилери бараан саарылгазының планын ажыр күүседир дээш социалистиг чарышты кабарткан. Ооң түннелинде чер-черде садыг ажылдакчылары хереглекчилериниң калбак хереглелин чогуур үезинде хандырып, оларын-биле харылзааны кошкатпайн тургаш, биче эвес чедиишкиннерлиг болуп турар.

Эң ылаңгыяда Зубовкада, Сизимде магазиннериниң болгаш район төвүнде продукту магазининиң эргелекчилери бараан саарылгазының планын ажыр күүседкен. Эң ылаңгыяда Зубовкада магазин эргелекчизи Ала октябрьде бараан саарылгазын хуусаа бетинде 147,6 хуу, Сизимде магазин эргелекчизи Крюшина —112,7 хуу кылдыр күүседип, бараан саарылгазының талазы-биле мурнакчы болган.

М. КОЗДЕНКО.

Картофель үрезинин белеткээн

Улуг-Хем районнуң Торгалыгда «Свобода труда» болгаш Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл тук» колхозтар келир чылын картофель тарылгазын калбартыр сорулганы салгаш, элээн хөй эки шынарлыг картофель үрезинин белеткээннер.

«Свобода турда» колхоз 245 центнерни, «Кызыл тук» — 70 центнерни белеткээн. Бо колхозтар моон өске-даа ногаа культураларының үрезинин белеткеп турарлар.

В. ТАРЖАА.

МТС-тиң улуг дарганы

1949 чылдың күзүнү. Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыгда МТС-тин дарганнаар черинге Тюлюш Кечил-оол өөреникчилеп кирген. Аңаа бир чыл дургузунда өөренген. Ол нарын херекти эки шингээдип алырынга биче эвес бергелер турган. Ынчалза-даа, ажылга кызымакай чоруктуң уламындан Тюлюш дарган херээнге эки өөренип ап шыдаан.

Амгы үеде МТС-тин улуг дарганы деп атты чеңдип ап, бодунга онаашкан бүгү ажылды Кечил-оол үүгле эки шынарлыг кылып турар. Ол, бо хүннерде көдээ ажыл-агый машиналарының, автомашинаның үрелген кезектерин кылып, чес, хола, алюминийден-даа херексел үүлдерин бүдүрүп, тракторнуң, автомашинаның подшипниктерин кудуп, ону таарыштырып турар.

МТС-тин дирекция чери ооң ажылын үнелеп, улуу-биле хүндүткеп турар. Кечил-оол дарган херээниң талазы-биле бешки разрядтыг болгаш ажыл нормазын хүн-бүрүде 150—180 хуу чедир күүседип турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

АКШ-тың Чазаанга Совет Чазактың удурланыышкыны

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министириниң оралакчызы А. А. Громыко ноябрь 21-де АКШ-тың Москвада херектеринге түр бүзүретирген дээрги Х. Каммингини хүлээп алгаш, аңаа моон адаанда уткалыг нотаны тывыскан:

«Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Чазаа Американың Катышкан Штаттарның Чазааныга моон адаанда үүлдү медеглээри эргежок чугула деп санап тур.

Бо чылдың октябрь 10-да Американың Катышкан Штаттарының президентизи дээрги Трумэн «бот-боттарының айыыл чок чоруун хаидырар дугайында 1951 чылдың хоойлузунга» ат салган. «Совет Эвилелинге, Польшага, Чехословакияга, Венгрияга, Румынияга, Болгарияга, Албанияга шилитинген кандыг-даа кижилерге..., азы ол чурттардан дезип үнген кижилерге тыпсыр, азы Соңгу атлантика керээзиниң организациязын дузалап турар чепсектиг күштериң кезектери кылдыр ол кижилерни катыштырарынга, азы оон өске-даа сорулгаларга» хереглээр 100 миллион түннүг долларны тускай дөзевилеп үндүрерин ол хоойлуда көрүп турар.

Мынчагаш бо хоойлу-биле дөзевилеп турар хөренги болза, Совет Эвилелинге болгаш хоойлуда ады кирген өске-даа күрүнелерге удур угланган кижилериниң болгаш чепсектиг бөлүктериниң үрегдекчи ажыл-чорудулгазын акша хөренгижидеринге киирип турар.

Совет Эвилелинин болгаш өске-даа чамдык чурттарның девискээринде кижилериниң болгаш чепсектиг бөлүктериниң адатынган күрүнелериниң иштинге үрегдекчи болгаш диверсия ажыл-чорудулгазын боттандырарынга акша хөренги бээрин хоойлуда көрүп турар.

Боттарының чурттарындан дескеш, Катышкан Штаттарның болгаш өске-даа чамдык күрүнелериниң девискээринде чаштынып чоруп, төрээн чуртундан өскерилгеннери болгаш дайын херектээннерин акша хөренгижидерин болгаш чепсектиг бөлүктериниң Совет Эвилелинге удур демиселинге акша хөренги бээрин хоойлуда көрүп турар деп үүвени билип алыры база-ла берге эвес.

Катышкан Штаттарның ындыг хоойлуну үндүргени болза, күрүнелер аразының харылзааларынга кажан-даа туруп көрбээн чорук болур болгаш өске күрүнелериниң иштики херектеринге Катышкан Штаттарның Чазааның каржы киржилгези болуп турар. Оон-биле ол киржилге болза, делегейниң эрге чурумун көстүп көрбээни-биле үрээни болур болгаш чурттар аразының чогуур харылзааларынга база күрүнениң тускай эргезин хүндүлээринге таарышпас чорук болур. Ындыг хоойлуну үндүрген чорукту Катышкан Штаттар биле Совет Эвилелиниң аразында харылзааларны улам-на нарыыдадырынче болгаш бүгү делегей байдалын чидиглендиреринче угланган агрессчи чорук болур дээрден өскээр санап болбас.

АКШ-тың президентизинин ол хоойлуга ат салганы болза, Совет Эвилели биле Катышкан Штаттарның аразынга дипломаттыг харылзаалар доктаадып турында ССРЭ-ниң Даштыкы Херектериниң Улус Комиссары М. М. Литвинов биле АКШ-тың президентизи Ф. Д. Рузвельтинин аразында 1933 чылдың ноябрь 16-да солушкан чагааларын ёзугаар Совет Эвилелиниң талазы-биле Катышкан Штаттарның бодунга хүлээп алган хүлээлгелерин америк чазактың каржызы-биле үрээни болур дээрзинче Катышкан Штаттарның Чазааның кичээнгейин салдырары эргежок чугула деп Совет Чазак санап тур.

Ол дугуржулганы ёзугаар ССРЭ-ниң болгаш АКШ-тың чазактары болза, ийи күрүнелериниң тускай эргелерин хүндүлежирин болгаш боттоттарының иштики херектеринге кандыг-даа киржилгеден ойталаар деп бот-боттары хүлээнишкен. Дугуржуп турар талаларның бирээзинге удур чепсектиг интервенцияны үндүрер, азы деткиир сорулгалыг кандыг-даа чоруктардан шыңгыызыбиле ойталаарын ийи чазактар хүлээнишкен.

Бир талага удур «чепсектиг демисел кылыр сорулгалыг шериг организацияларын азы бөлүктерин тургуспас, оларга акша дузаламчызы көргүспес, оларны деткивес» болгаш «ындыг организацияларга азы бөлүктерге киирер дээн кандыг-даа чыылданы болдурбас» деп Катышкан Штаттарның Чазаа болгаш Совет Эвилелиниң Чазаа хүлээнгеин ол дугуржулгада шуут айтып турар. Ийи күрүнелериниң политиктиг азы социал тургузуунга удур демисел чорудар сорулгалыг ындыг организацияларны азы бөлүктерни тургустурбазын ийи талалар дугуржуп тур деп ол дугуржулгада оон ынай чугаалап турар.

Ынчангаш, дипломаттыг харылзааларны доктаадып турар үеде боттарының тускай эргелерин боттары хүндүлежир чорукка болгаш иштики херектеринге киришпес чорукка үндезилээш, ол дипломаттыг харылзааларны калбартыр хүлээлгени Катышкан Штаттаэ болгаш Совет Эвилели боттарынга алган. Ол чорук ийи күрүнелериниң эрге-ажыктары-биле дүгжүп турган болгаш ооң-биле кады бүгү-ниити тайбынның эрге-ажыктарынга тааржып турган деп үүвени айтыры албан эвес.

Совет Эвилелинге удур үрегдекчи болгаш диверсия ажыл-чорудулгага 100 миллион долларны дөзевилеп турар хоойлуну үндүргени болза, Американың Катышкан Штаттарының чазаа бодунга алган хүлээлгелерин каржызы-биле үрээш, Совет Эвилели-биле харылзааларны улам баксырадыр болгаш бүгү делегей байдалын улам чидиглендирер политиканы чорударын үргүлчүлеп турар деп үүвени көргүзүп турар.

Совет Эвилелинге удур үрегдекчи ажыл чорудары-биле диверсия кылыр бөлүктерни болгаш чепсектиг кезектерни тургузар эрге Катышкан Штаттарның Чазааында чок деп үүве боду-ла билдингир. Катышкан Штаттарның Чазаа бо чорук-биле бодун тайбынның дайзыны кылдыр, бодунга алган хүлээлгелериниң үрекчизи кылдыр илеретинип, бүгү делегейниң эрге чурумунуң болгаш күрүнелер аразының харылзааларының ниити хемчээн кажан-даа туруп көрбээни-биле чөрүп турар.

Совет Эвилелиниң талазы-биле Катышкан Штаттарның чазааның бо чаа агрессчи чоруунуң болгаш 1933 чылдың ноябрь 16-да дугуржулга-биле бодунга алган хүлээлгелерин Катышкан Штаттарның каржызы-биле чөрчүп турарының дугайында шиитпирлиг удурланыышкынны Катышкан Штаттарның Чазаанга Совет Чазак медеглеп тур.

Ындыг чоруктуң бүгү харыысалгазы Катышкан Штаттарның Чазаанга онаажыр деп медеглээри эргежок чугула деп Совет Чазак санап турар болгаш бо айытынган хоойлуну күш чок болдурарының чогуур хемчээн АКШ-тың Чазаа алырын манап тур».

Совет Чазактың нотазын АКШ-тың Чазаанга доп-дораан дыннадырын дээрги Камминг медеглээн.

Ниитиниң өнчүзүн камгалаар

Сүт-Хөл районнуң чамдык колхозтарында ниитиниң өнчү-хөренгизин камгалап кадагалаарының улуу ону буданнап, чок кылып турар чоруктар бар. Чижээ, «Сталинчы орук» колхозтуң даргазы Даваа ниитиниң хөренгизи болур 2000 килограмм кызыл-тасты 1949 чылда-ла колхозчуларга чегдиргеш, үш чыл иштинде негеп албаан. Харын бо чылын база 750 килограмм тарааны колхозчуларга анаа чегдирген. База районнуң көдээ ажыл-агый килдизинге мал эмнелгезиниң 6 өрээл бажынын тудуп бергени дыка хөй акшаны ийи ажыг чыл иштинде негеп албаан.

Ол ышкаш Калинин аттыг колхозтуң даргазы Чадамба колхозтуң эт-хөренгизин боду-биле төтчеглеп турар. Чээрби муң хире рубльди колхозчуларга чегдиргеш ону негеп албайн турар болгаш харын боду база ниитиниң акшазын туразында аажылап, арага садып ижип турар. Жданов аттыг колхозта ындыг фактылар база бар. Киров аттыг колхозтуң даргазы Очур база колхозтуң акша-хөренгизин туразында аажылап турар болгаш төрели Самданга элээн хөй түннүг акшаны, 35 килограмм саржагны берип каан турар. Күрүнеге тараа дужаалгазын дүргедедирден туржук, чамдык кижилерге тарааларны чегдирип турган. Ол ышкаш колхозтуң саар 15 инээн колхозчуларга саап ижерин чөпшээреп берген. Ферма ажылынга таарышпас, арага дигерин организастап, хөй литр араганы таныш көрүжү-биле кады ишкен.

Шак бо фактылар болза, үүгле ниитиниң өнчүзүн камнап кадагалавайн турар эвес, харын артель Уставын каржызы-биле үреп турар. Чамдык колхозтарда мындыг чоруктар бар турунда районнуң көдээ ажылагый килдизи болгаш өске-даа черлер оларның-биле шыңгыы хемчег чорутпайн турары тергиин четпес.

БИСТИҢ КОРР.

„ЧАА ОРУК“ КОЛХОЗ БОЛГАШ ООН КИЖИЛЕРИ

1948 чылда

Тарылга шөлү	789 га
Мыйыстыг бода мал	399 баш
Хаван	73—„—
Хой	655—„—
Чылгы мал	217—„—
Куш	15—„—

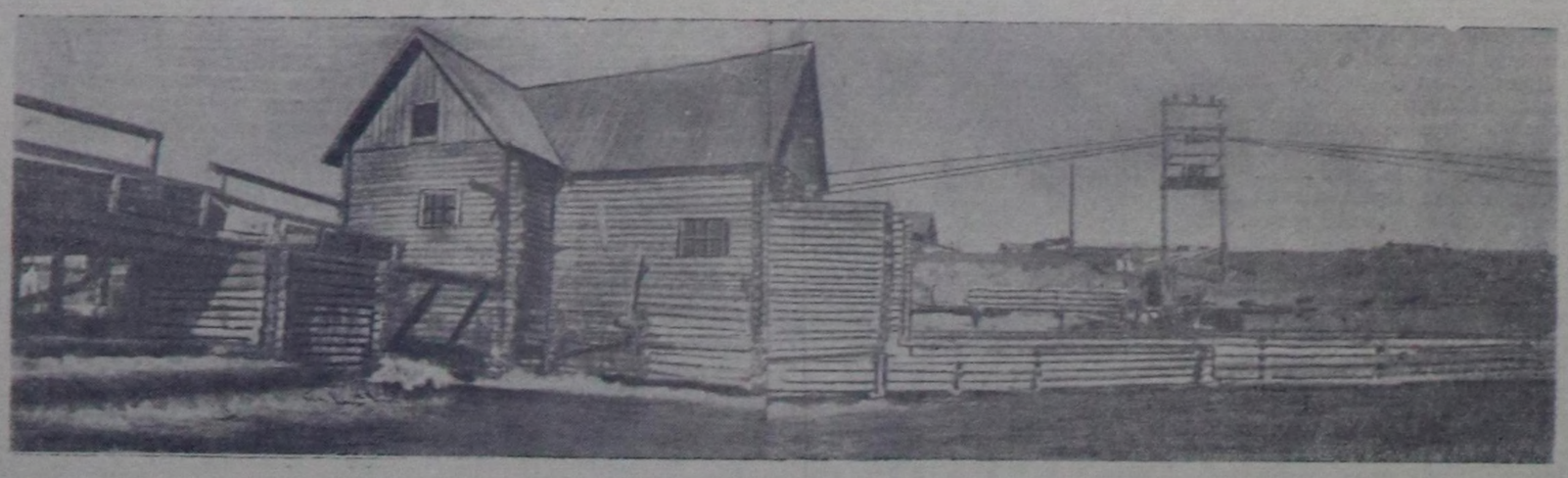

1951 чылда

Тарылга шөлү	964 га
Мыйыстыг бода мал	711 баш
Хаван	120—„—
Хой	1427—„—
Чылгы мал	329—„—
Куш	444—„—

КАТАП ЧАЛЫЫТКАДЫМ

Таңды районнун Владимировка суурда «Чаа орук» колхозтун малчыны Лаптай мен ам 64 харлыг мен. Назынымның хөй кезии хамыктын түренчиг байдалга эрткен. Шаанда кандыг бергелер турбаан дээрил? Ынчаардагы мен ышкаш, коъданында мал чок, холунда өнчүзү чок кижилер аш-чуттан өлбезиниң аргазыбиле ай, бес казып, кат-чимис чыып чип, шыдажыр аажок кадыг-берге амыдыралды көрүп чордувус.

Ол ындыг чаржынчыг эрги чуртталгамны ам сактып келиримге, харын-даа коргунчуг-дур ийин. Владимировка суурнуң чаны ынчаар, кезээде чурттап келген черим-не бо.

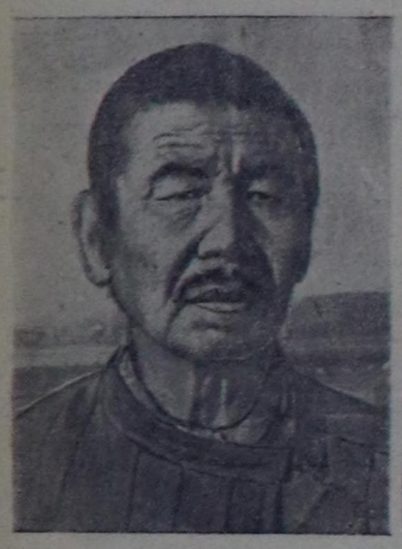

Ук суур чаа үндезилетинип, аңаа орус тараачыннар турумчуп эгелээри билек-ле мен оларның-биле чоорту таныжып, эштежип чурттап келдим..

1938 чылда Владимировка суурга катышкан ажыл-агый төрүтүнүп тывылган. Аңаа мен элээн каш тыва өрегелер-биле кады 1943 чылдың эгезинде кирдим.

Колхозка кирерим билек-ле баштаар чер мени мал ажылынга кирген. Колхозтун хой малын малдап эгелээ-ле ам 9 чыл чоокшулап тур мен. Назыным улгадып, кыраан болзажок, бо үеним дургузунда мээң азырап келген хойларымның иштинде чаңгыс-даа баш хорап көрбээн. Чыл бүрүде ыяавыла өзүлделиг болуп, кадарган малдарымның деңгели чылдың кайы-даа үезинде бир дескі эки болур турган. Чайгы үеде мен малдарның одарын каш удаа солуп, суггадын чөп таарыштырып турэр кижи мен.

Мал ажылын сайзырадырының талазы-биле дуржулгам эвээш эвес болгаш аңаа ынаам база кончуг. Колхозтун өске малчыннары менден арга-сүме айтырып келирге, оларга мен үргүлчү күзелдиим-биле дузалажыр кижи мен.

Шаанда адыш ишти тараа-даа чок, адыр дуюглуг анай-даа чок, аш-чутка бастырып, түренги амыдыралдыг, хөлечик чораан Лаптай ирей мен амыдыралдың шын оруун тыпкаш, өөрүшкүлүг чаагай, бай-шыдалгыр чурттталганы көрүп, аныяк шинчим катап кирип келген ышкаш кылдыр сагындырар-дыр. Менде ам бичиндаа чединмес байдал чок, чүнү-ле хереглей-дир мен, колхоз менээ ону пөкүжеге берип турар.

Уруг-дарыым база-ла мен ышкаш, бай-шыдалгыр, аас-кежиктиг колхозчулар болуп чурттап чоруурлар.

Бо мындыг кайгамчык чаагай амыдыралды биске шаннаан большевик партиямга, Совет чазаамга, ыланғыя улуг башкым болгаш баштынчым эш Сталинга чүрээмниң ханызындан четирдим дээрден өске күштүг сөс кырган колхозчу, малчын ирей менээ тывылбас-тыр.. Мынчангаш, улам бай, улам каас колхозчу амыдыралды моон соңгаардаа чурттаксаарын күзеп келгеш, эрим хайнып, күжүм кирип келирдир.

И. ЛАПТАЙ,
колхозтун хойжузу.

ЧАА ОРУК

Колхоз бүрүзү тускай төөгүлүг болур. «Чаа орук» колхозтун төөгүзү онзаланчак. Бистің суурнуң чуртакчылары шаанда шажын-чүдүлгеге хандыкшылдыг кижилер турганнар. Тараачыннарның сонуургалының хемчээли чүгле суурнуң девискээриинден үнмейн турган.

Ынчалза-даа, оларның ажы-төлдери болгаш ажы-төлдериниң уруглары артельчи амыдыралдың дугайын, совет күрүнеиниң сонуургалдарының дугайын чугаалажып турар апарган.

Афанасий болгаш Иосиф Рогалёвтер, Фока Могильников, Федор Агапов, Еремей болгаш Василий Ерлиннер, Фома Бочкарев болгаш өскелер-даа — чүс-чүс чылдарның чыъдып калган чаңчылының доктаррлаашкынын үезе соккаш, чаа орукче, колхозчу амыдыралдың оруунче кирипкеннер.

1937 чылда он үш өг-бүлелер аттарын, мыйыстыг малдарын болгаш көдээ ажыл-агый хереклерин ниитилештиргеннер. Угаангыр-сагынгыр болгаш чогаадыкчы кижи—Рогалёвту даргазынга соңгуп алганнар. Колхозчу амыдыралдың баштайгы-ла чылында оон сүмезин ёзугаар суггарылга бугазынга долганыр дугуйну салгаш, тараа бастырар машинаны хөделдиреринге ажыглаан. Колхозтун эн-не баштайгы тараазын дүрген болгаш чогуур хуусаазында амбарларга савалап алганнар.

Колхоз чыл келген тудум-на быжыгып орган болгаш чаа-чаа кежигүннерни хүлээп ап турган. Бо чылын бистің колхозта 86 өрегелер бар, тарылга шөлү он үш катап улгаткан, а бир эвес шаанда биске чүгле 59 баш мал турган болза, а «Чаа орукта» ам ийи чартык муң ажыг мал бар. Колхозта ийи автомашиналар, көдээ ажыл-агыйның чаа машиналары, бодунуң электростанциязы болгаш дээрбези бар. Дыка хөй мал кажааларын чаа төлевилелдер ёзугаар туткулаан болгаш ам-даа немештир тудуп турар.

Колхозтун чоогунга көжүп чораан араттар коллективтиг күш-ажылдың ажыктыын боттарының карактарыбиле көргеш, колхозче кирип турганнар. Дөртен ийи чылда, Ада-чурттун Улуг дайынының чылдарында «Чаа-орукче» сес арат өрегелер киргеннер.

Бистің колхозта бодунуң тускай эртемниглери өзүп келгеннер. Ында чолаачылар, трактористер, комбайнёрлар, дарганнар, чазаныкчылар, электриктер, радистер бар.

Артельчи ажыл-агыйның өскенибиле чергелештир колхозчуларның хереглели база өзүп турар. Дыка хөй колхозчулар боттарынга чаа бажыннарны тудуп ап, велосипедтерни, мотоциклдерни, дааранар машиналарны садып алганнар, а колхозчу Рогалев чиик машина садып алган.

Колхозтун ажыл-агыйы чыл келген тудум-на чечектелип, колхозчу тараачыннарның чаагай амыдыралы улам-на экижиири чайлаш чок.

А. АРТЕПОВ,
«Чаа орук» колхозтун даргазы.

Таңды районнун «Чаа орук» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннериниң тургусканы суг күжү-биле ажылдаар электри станциянын болгаш дээрбениң ниити хевири.

„Колхозтарның улуг ужур-дузазы болза, чер ажылынга машиналарны болгаш тракторларны ажыглаарынга олар кол бааза болуп турары, тараачынны чаартып эдеринге, оон медерелин пролетар социализмниң ёзузунга эдеринге олар кол бааза болуп турары харын ол болур-дур“. **И. СТАЛИН.**

Бистер—тайбың күш-ажылдың кижилери бис

Комбайн-биле тараа ажаап ап турувуста биске экелген Тайбыныың Бүгү делегей Чөвүлелинин Кыйгырыында: „..Тайбынны быжыглаары болгаш улустар аразындагы айыл чок чорукту хандырары дээш“ деп бижээн болган. Бодумнуң холумнуң үжүүн ында бижитинген дыка хөй хол үжүктеривиң аразынга салыр дээш каранды тудуп алырымга, совет улустун Ада-чурттун хосталгалыг Улуг дайынының хүнвери сагыжымга кирип келген. ... Ленинград фронтузу, Старая Русаның чоогунга дайылдажыышкын нар, Сталинград чанынга немец эжелекчилери чылча шапканы, мээң минометчиктеп чорааным чадаг шериг полказы бүгү-ле армия-биле кады дайзынны барыын чүкче улам-на ынай сывырып алгаш бар чорааны. А оон соонда тиилелге—бистің хосталгага ынак улустарывыстың кулдавыкчыларны тиилээн тиилелгези чеъдип алдынган.

Ынчангаш мен Тываже, бодумнуң „Чаа орук“ деп төрээн колхозумче ээп келген мен. Баштай дарганнап ажылдап турган мен, оон соонда мени комбайнёрлар курзунче чорудуткан. Мен бодумнуң артелимниң колхозчуларының иштинден бир-ле дугаарында комбайнёр болган мен. Бо эрткен чайын мен мергежилдиг совет чогаадыкчыларның тургусканы С-4 деп чаа болгаш боду чоруур комбайнны чолаачылап чайлаан мен.

Стахановчу ээлчегленнин дугайын, миллион-миллион совет кижилерниң тайбың дээш кылып турар күш - ажылдарының дугайын солуннардан номчааш, мен стахановчу ёзу-биле ажылдаар деп сөзүмнү бергеш, бо күстүн дургузунда. хүнде норма ёзугаар 8 ганы ажаап алыр тургаш, 12—19 гектарларны ажаап албышаан 300 ажыг гектар шөлдүң тараазын ажаап алган мен.

Чазак мени 1948 чылда „Күш-ажылчы шылгарал“ дээш деп медальбиле шаннаан, ынчангаш чазактың ол улуг шанналынга төлептиг болуру-биле кызымакай ажылдап турар мен. Бо сезонда оон-даа артык кылдыр ажылдап болур турган, ынчалза-даа, эрте чагган хар моондактаан. Мен бодумнуң өөреникчим Ефим Боровиков - билэ тускай хереклерди кылып алгаш, ажылывысты үргүлчүлеп турган бис. Ынчангаш бистің колхозувус бо чылын күрүне-биле долдур санашкан.

„Чаа оруктун“ колхозчулары шуптузу „күрүвеге дужаатынган тараанын пуд бүрүзү—дайын кыпсыкчыларынга согуг!“ деп сөстү эки билирлер.

И. БОЛТОВСКИЙ,
комбайнёр-коммунист.

Колхозчуларның материал байдалы чыл келген тудум-на экижип турар. «Чаа орук» колхозтун кежигүннери патефоннарны, дааранар машиналарны, чадаг-тергелерни, мотоциклдерни садып ап турарлар.

Афанасий Григорьевич Рогалёв «Москвич» деп чиик машинаны садып алган.

Чурукта: А. Г. Рогалёв дыштанар хүнде олчалыг аннаашкынның соонда бодунуң автомашиназының чанында турары.

АМГЫ АМЫДЫРАЛЫМ

Василий Седен мээн алыс төрээн черим Чөөн-Хемчик районнуң чурт девискээри болур чүве. Оон 1938 чылда Таңды эдээ Балгазынга көжүп келгеш, барык 5 чыл иштинде хуунуң ажыл-агыйын чорудуп келдим. Аскымга өй эвээш малдыг, 1—2 га четпес тараа тарыыр мындыг чордум. Хемчээлин алырга, шоолуг-даа эвес ажыл-дыр, ынчалзажок машина чепсек-даа чок, чаңгыс кижи мекээ ол хамыктын аар болгаш түренчигдаа турган.

Ийи колхозтун аразынга шэк ынчаар чурттап келгеш, оларның демниг, күштүүн үргүлчү-ле адааргаанчыы-биле магадап, ажыы эвээш, шүүдели улуг хуу ажылдан ам-на чарлыр-дыр, магалыг чаагай, мөге күштүг колхозка кирер-дир деп боданып келгеш, 1943 чылда Владимировканың «Чаа орук» колхозка билдириишкин киирдим. Удаткандажок бүгү колхозчуларның ниити хуралынга мени көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүнү кылдыр хүлээп алган. Кажан бүгү кежигүннер чаңгыс үн-биле бадылаптар орта, кара өөмнүң орнунга каас, чараш бажың, кырган үрелик андазынымның орнунга күчүлүг кан трактор, каш малымның орнунга өөр-өөр малдар караамга ол дораан көстүп кээп, атында-ла чиниги-биле тынган ышкаш болдум.

Амыдыралдың чырыткылыг чаагай оруун шак ынчаар шилип тыпкан мен. Оон бээр ам 8 чылдың нүүрү чоокшулап тур. Колхозка киргенимниң даартазында-ла колхозчулар менээ улуу-биле идеген, мени ниитиниң мал ажылынче киирген турган. Баштайгы 2 чылда хой болгаш инек малдарны кадарып кандыг-даа чидириг, когарал болдурбайн, харын эгезинде хүлээп алганымга бодаарга, каш катап өстүр азыраан мен. Оон соонда колхоз баштаар черинин шинтпири ёзугаар колхозтун бир өөр аныяк чылгы малын хүлээп алгаш, оларны бо хүнге чедир хорамча чок, менди өстүрүп келдим. Ам мээн кададымда 170 чылгы мал бар.

Ниитиниң мал бажын өстүрүп, оон семиртилгезин чыл бүрүде эки организастап келгенимни колхозбодунуң отчёттуг чыл санында улуубиле демдеглеп, чылгычызы мени колхозчулар боттарының ниити хуралындан өртектиг үүлдер-биле хөй удаа шаннап келген.

Өске бүгү колхозчулар ышкаш, мен база-ла бай-шыдалгыр, аас-кежиктиг колхозчу малчын мен. Чыл бүрүде хөй-хөй күш-хүннерип ажылдап ап келдим. Бо чылдың 9 айларның дургузунда безин 1158 күш-хүнүн ажылдап ап, колхозта эң хөй ажык тывыкчыларының бирээзинде санадып турар мен.

Социалистиг күрүнемниң база төрээн колхозумнуң ажыл-ишчилериниң идегелин хандырар дээш мынчаар бараан болуп келдим, моон соңгаар-даа улам ак-сеткилдинм-биле бараан болурун күзеп чоруур малчын мен. Сталинчы чаагай үеде колхозчу болуп чурттаарындан артык аас-кежик кайын турар!

В. СЕДЕН,
колхоз чылгычызы.

ЭЛЕКТРИ КҮЖҮ

Артель амыдыралының эң баштайгы базымнарындан эгелээш машиналар дугайында, хөй күш үнер ажылдарны механизастаар дугайында, ажылчы шакты чөп ажыглаар дугайында бодалдар биске тыптып келгеннер.

Колхоз чылдын-на тарылга шөлүн улгатырып турганының ужурундан дүжүт улам-на көвүдеп турган. Механиктиг күштү хереглээрл эргежок чугула апарган. Ынчангаш бистер бир-ле дугаарында суггарылга бугазында тургузуп каан суг-биле ажылдаар тугуйну ажыглаан болгаш ону молотилка-биле дээрбеге база хереглей берген бис.

Каш чыл эрте бергенде бистер Сой хемни колхозка ажылдап бээр кылдыр мынчаар албадапкан бис.

Хемни тиилеп алыры белен эвес турган, ынчалза-даа бистер ону бодувустун эргевиске киирип алган бис. Плотинаны кылгаш, дээрбе биле электростанцияга херек бажыңны тургузуп алган болгаш турбинаны база бодувус кылып алган бис. Ам бисте колхозчуларның бажыннарында электри кыва берген, суурнуң кудумчуларында, мал кажааларында, складтарда болгаш амбарларда ол база хып турар.

Электромоторлар тараа арыглаар машиналарны, веялкаларны, сортировкаларны база молотилкаларны шимчедип турар. Колхозчу бызаңчылар кандыг-даа ыяш материал кылырынга херек ыяшты дилип алыр аргалыг болзуннар дээш циркульдиг хирээни мастерскаяда тургузуп бергеннер бис.

Бистер колхоз амбарларынче боттарывыстың эгиннеривиске тараалыг шоодайлар үүктеп дажыглап турган болзувусса, ам ону электри күжү-биле ажылдаар боду төгерлер-биле күүседип турар бис. Бо чылын бистер бодувустун ажыл-агыйывысче база бир чаа үүлдү киирген бис. Шаанда тараа бастырар шаннарга овааланы берген чыткан тарааны сериидедир хөделдирерде хол-биле күүседип турган, ол үүл дыка хөй кижилер хереглээр болгаш хөй шак үндүрер турган. Ол ажылды ам электропульт-биле ажылдап турар бис.

Бистің станциявыстың берип турар электри энергиязын бистер кижилерниң күш-ажылын чиигедир болгаш бүдүрүлгени экижидер арганы бээр кылдыр ажыглаарын оралдажып турар бис. Бистің колхозтун маслоделказында сепаратор безин электрилиг мотор-биле ажылдап турар, оон бүдүрүкчүлүү шакта 600 литр электриниң чылын болгаш чырын күш-ажылынга, ыланғыя инкубатор станциязындан кээп турар дагаа оолдарын өстүрерин деткиирринге ажыглап турар бис.

Чүгле амыдыралдың колхозчу тургузуушкунунуң үезинде электриниң күжү ынчаар калбаа-биле ажыглатынып болур.

А. РОГАЛЕВ.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң сессиязы

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң ноябрь 17-де эртенги хуралынга «Амыдыралдың деннелиг бедидери дээш, база дайынга белеткелдиң экономнуг, социал болгаш политиктиг уржуктарынга удур демиселге ажылчы чоннарның катыжышкыны» деп улуг илеткелди Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының күүсекчи комитединиң кежигүнү Бенуа Фрашон кылган.

Удуртуп чагырарының бүгү фашист формаларын болгаш дайынга удур демиселге фашизмниң кандыгдаа үнүп келир аргаларын, база быжыг тайбыны тургузарының сорулгаларынга таварыштырар чылдагааннарны бүрүнү-биле узуткаар дээш демиселге, а ол ышкаш ажылчын аңгының амыдыралының болгаш күш-ажылының байдалын экижидер дээш демиселге бүгү чурттарның ажылчын аңгызын катыштырарынга хамаарышкан Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының кол сорулгазын илеткелчи чугаалаан.

Бенуа Фрашоннуң илеткеличин талазы-биле саналдар калбарган.

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының ноябрь 17-де хүндүскү хуралының эгезинде бүгү делегейниң демократтыг херээженнериниң төлээлекчизи Дюбуа (Франция) сессияга байыр чедирип, чүве чугаалаан.

Оон соонда сессияның төлээлериге Бүгү-делегейниң күш-ажыл организациязының төлээлекчизи Грюнвальд байыр чедирген.

Совет профэвилелиниң төлээлериниң баштыны, ВЦСПС-тиң даргазы болгаш Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазының оралакчызы эш В. В. Кузнецов трибунага үнүп келирге сессияның киржикчилери динмиттиг үзүктел чок адыш часкаашкыны-биле ужурашканнар.

В. В. Кузнецов бодунуң саналынга капиталистиг чурттарда чорудуп турар дайынга белеткелди болгаш эндере боо-чепсек бүдүрүп үндүрүшкүнүн айыткаш, ам бүгүдеге билдингир америк империалистерниң ээлеп турары Маршаллдың планының талазы-биле дузаламчы дээри Барыын Европаның экономиказын берге байдалче таварыштырып киргенин демдеглээн.

Совет улустуң чаагай чоруунун соксаал чок өзүлдезин болгаш совет чазактың тайбың политиказын чугаалааш, ССРЭ-де тайбың социалистиг тургузуушкуннуң чедиишкиннери, а ол ышкаш улус демократия чурттарының, Кыдат Улус Республиказының улуг чедиишкиннери капиталистиг болгаш колоний чурттарның ажылчы чоннарының дарлакчыларга удур демиселин, чаа дайын кыпсыкчыларынга удур олларның демиселин сорук киирип турарын В. В. Кузнецов демдеглеп айыткан.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязы ажылчы чоннарын эрге-ажыктары дээш, ажылчын аңгының чаңгыс эвиниң бүгү черлерге тиилелгези, ажылчы чоннарның амыдырал деннелинче халдап турар империалистериң оруунга эртип шыдатынмас моондак тургустунзун дээш, улустарның тайбың болгаш айыыл чок чоруун, амыдараар эргези дээш ам-даа күштүү-биле демисежири дадагалзаа чок — деп В. В. Кузнецов бодунуң чугаазының төнчүзүнге чугаалаан.

Грециянның экономнуг болгаш политиктиг амыдыралын америк империалистериң командылап турарының дугайын грек профэвилелдериниң төлээлекчизи Теос айыткан.

Хүндүскү хуралдың төнчүзүнде Латин-африканың профэвилелдериниң удуртукчузу болгаш Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазының оралакчызы Толедано санал берип чүве чугаалаан. Англи-америк империалистериниң кулданып турар чурттарының болгаш латин-америктиг национал экономиказының хамаарышпас чоруу дээш демиселди күштелдирериниң чугулазын Толедано бодунуң саналынга айыткан.

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң ноябрь 18-де эртенги хуралынга Бенуа Фрашоннуң илеткелиниң талазы-биле санал бээри үргүлчүлээн.

Баштай хостуг немец профэвилелдериниң катыжышкынының төп эргелелиниң секретариадының кежигүнү Курт Хельбиг санал берип чүве чугаалаан. Барыын-герман профэвилелдериниң барыын удуртукчуларының өскерликчи ролин ол чугаалаан.

Еврей ажылчыннарның төлээзи Орен, Израиль чазактың чаа дайын белеткелинче болгаш Израильдиң национал эрге-ажыктарын америк империалистерге чагыртырынче угландырган реакциялыг политиказын илередип айыткан.

Джек Нкам (Камерун) бодунуң саналынга Африканың ажылчы чоннары бодунуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш демиселче көдүрлүп турарын демдеглээн.

Оон соонда күш-ажылдың бүгүнүити итали конференциязының секретари Санти чүве чугаалаан.

Эртенги хуралга британ Гвиананың ажылчы чоннарының төлээлекчизи Чедди Яган болгаш Франциянның Судандан келген Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазының оралакчызы Абдулла Циалло олар санал бергеннер.

Эртенги хуралдың төнчүзүнде араб профэвилелдериниң төлээлекчизи Израиля Туви санал берген.

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң ноябрь 18-те хүндүскү хуралынга Кубаның профэвилелдериниң төлээлекчизи Пенья болгаш кыдат профэвилелдериниң төлээлекчизи Ли Цзе-бо олар санал берген.

Кыдат төлээ Ли Цзе-бо бүгү чурттарда ажылчыннар Кореядан болгаш Азияда дайын чорудулгалары болуп турар өске-даа чурттардан агрессчи шериглерни үндүрер дээш идепкейлиг кампанияны калбартырын саналдаан.

Оон соонда Австралияның профэвилелдериниң төлээлекчизи Эллиот болгаш француз профэвилелдериниң төлээлекчизи, Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазының оралакчызы Ле Леап олар саналдааннар.

Сессияның киржикчилериниң диңмиттиг адыш часкаашкынының адаабиле Ле Леап вьетнам профэвилелдериниң төлээлерин Вьетнамда француз империалистериниң чорудуп турары бужар-бак дайынын соксадыр дээш француз профэвилелдери бүгү-ле хемчегларни чорудар деп бүзүреткен.

Румын профэвилелдериниң төлээзи Кишиневская Румынияның профэвилелдери ажылчы чоннарны улус ажыл-агыйының планын күүседиринче, чаа аас-кежиктиг амыдыралды тургузарынче мобилизастап турарының дугайын чугаалаан.

Оон соонда Титонуң фашисчи бөлүүнге удур демисежип турар югославт ажылчы чоннарның төлээзи Рупник чүве чугаалаан.

Хүндүскү хуралга ол ышкаш Родезияның ажылчы чоннарының төлээлекчизи Вильсон, Алжириң ажылчы чоннарының төлээлекчизи Глизум, голланд ажылчы чоннарның төлээлекчизи Брандсер болгаш испан профэвилелдериниң төлээлекчизи Алоикс олар санал берип, чүве чугаалааннар.

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң бешки сессиязы бодунуң ажылын ноябрь 21-де дооскан.

Хуралды ажытпышаан Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазы Джузеппе Ди Витторио Кол Чөвүлел профэвилелиниң заводтарда организацияларындан болгаш политиктиг ажылдакчылардан байыр чедирген 2 муң ажыг телеграммаларны алганын дыңнаткан.

Сессияның төлээлери ревизия комиссиязының отчёдун чаңгыс эп-сеткилдин-биле бадылаан, а ол ышкаш чугула резолюцияларны бадылап үндүрген.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң бүгү делегейниң ажылчы чоннарынга кыйгырыын сессияның киржикчилери улуг өөрүшкүлел-биле хүлээп алган.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязында кижи-төрелгетенниң салым хуузу дээш улуг харысалга туруп турарын айытпышаан, янзы-бүрү угланыышкынныг профэвилелдериниң кежигүннерин боттарының негелдези, ажыл төлевирин өстүрери, социал хоойлу үндүрүлгезин экижидери дээш демиселге чаңгыс аай хөделиишкинниг болуруунче ол кыйгырыг кыйгырып турар. Кол Чөвүлел ажылчы чоннарны профэвилелдериниң эргелерин болгаш тайбыны камгалаарының, демократтыг хосталганы камгалаарының демиселин идепкейжидеринче кыйгырган.

Ажылчы чоннарны амыдыралдың эрге-ажыктары дээш, тайбың, хосталга, демократия болгаш национал хамаарышпас чоруу дээш чаңгыс фронту-биле демисежиринче Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязы кыйгырган.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң сессиязын хаарда, төлээлер «Интернационалды» ырлаан.

(СЭТА).

Совет стахановчуларның үлегери-биле

БУДАПЕШТ. Күш-ажылга совет стахановчуларның аргаларын хереглээр чорук чаа-чаа бүдүрүлгечи чедиишкиннерни чеьдип алыр аргаларны венгр ажылчы чоннарга берип турар. Шальготарьян хоорайның металлургтары октябрь мурнуу чарының чаръштарынга күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн улуу-биле көдүргеннер. Ол металлургия заводунуң соок прокат цехиниң ажылчыннары шалыпкын аргаларны ажыглап тургаш, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн 20—25 хуу көвүдеткеннер.

Шальготарьянның металлургтарының шалыпкын аргазын Диошдьериниң, Оздтуң, Чечелдиң металлургия үлетпүрлериниң ажылчыннары боттарының бүдүрүлгелеринге ажыглап турарлар. Чурттуң Диошдьерде база бир эң улуг металлургия төвүнге металлургтарның күш-ажылының шалыпкын аргаларын чугаалажып көөрүнүң чөвүлел хуралы болуп эрткен. Совет стахановчуларның дуржулгазын ажыглап тургаш, бо чылдың төнчүзүнге чедир пландан ажыр 3 муң тонна прокатты бээр деп олар хүлээнгеннер.

(СЭТА).

Польшада орус дыл өөредилгези

ВАРШАВА. Польша-совет найыралды быжыглаарының айының үезинде орус дыл бөлгүмнеринде дыңнакчылар саны дыка көвүдээн. Амгы үеде чурттуң бүдүрүлге болгаш албан черлеринде орус дыл өөрениринің 3,5 муң ажыг бөлгүмнери бар болуп турар.

(СЭТА).

Германияның Демократтыг Республиказының ажыл-агыйының сайзыралы

БЕРЛИН. Германияның Демократтыг Республиказының улус ажыл-агыйының беш чыл планын ёзугаар алырга, капитал салыышкынының кол кезии аар үлетпүрүү сайзырадырынга ажыглатынар. Чугле энергетиканың, металлургияның, машина тудуунун, химияның үлетпүрлериниң бүдүрүлгелерин безин катап тургузарынга 15.372 миллион марктарны тускайлаан.

Чуртталга тудугларының, культураның коммуналдыг административтиг албан черлериниң программазында кол-ла сорулга болза, республиканың үрелген хоорайларын катап тургузары болуп турар. Республиканың эң улуг 53 хоорайларынга 10,1 миллион чуртталга шөлдери катап тургустунган болгаш чаа тутунган турар ужурлуг.

(СЭТА).

Бразизилияда тайбың талалакчыларының конгрезинде

МОНТЕВИДЕО. «Импренса популар» солуннуң медээзин ёзугаар алырга, чоокта чаа Рио-зе-жанейро штатта Нитерой хоорайга Бразилияның тайбын талалакчыларының үшкү конгрези болуп эрткен.

Конгресске Бразилияның бүгү штаттарындан үш муң чыгыы төлээлер болгаш 3 муң ажыг аалчылар киришкен.

Тайбың дээш демиселдиң национал комитединиң даргазы Абель Шемонт конгрессти ажытпышаан, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга Бразилияда 2.600 муң ат салыышкыны чыгдынганын медээлээн. Тайбыңның Пактызы болза, делегейде туруп турар чөрүлдээлерни тайбың шиитпирлээриниң аргазы бооп болур деп, ол чугаалаан. Шермонт ак-сеткилдиг бүгү кижилерни оларның чүдүлеези хамаан чокка Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыынга катыжарынче кыйгырган.

Конгресс бүгү «культураның профэвилел, спорт болгаш шажын организацияларын тайбың камгалаарының херээнче идепкейлии-биле киржиринче» кыйгырган.

Атомнуг болгаш өске-даа массалыы-биле чок кылырының чепсектерин хоругдаар дээш демиселди үргүлчүлээриниң, а ол ышкаш Кореяда агрессчи дайынны дораан соксадыры, Кыдат Улус Республиказын КНО-га киирерин, Тегеранга, Ялтага болгаш Потсдамга хүлээп алдынган шиитпирни хажык чокка күүседирии негээр дугайында шиитпирни конгресстиң киржикчилери үндүрген. Япония-биле чаңгыс талалыг «тайбың» керээзин болгаш Барыын Германияны база Японияны катап боочепсеглээриниң политиказын конгресс бруу шапкан. Конгресстиң резолюциязында «улустуң бот баш мөнир чоруунун эргезин —Иран, Ирак, Египет, Латин-америка чурттары ышкаш хамаарылгалыг бүгү чурттарның улустарынга хамаарышкан ол чайгылыш чок принципти ап чоруткан турар ужурлуг» — деп негеп турар. Конгресс «бүгү тайбынга ынакшылдыг чурттар-биле дипломаттыг болгаш садыг харылзаазын тургузар» дээш, а ол ышкаш «Бразилияның иштики херээнге империалистерниң экономика болгаш шериг төлээлериниң киржилгезинге, даштыкы шериглерниң туруп турарынга болгаш чурттуң девискээринде баазаларны оларның эжелеп турарынга» удурланып турар.

Тайбың талалакчыларын болгаш бүгү тайбынга ынакшылдыг кижилерни ат салыышкынының талазы-биле болгаш Тайбыңның Пактызы дээш кампанияны калбартырынче кыйгырбышаан, дайын пропагандазын хоругдаарын, шериг чарыгдалдарын кызырары дээш, тайбың хереглелге бюджет үндүрүүшкүнүн өстүрерин негээн. Конгресс бразиль шериглерни Кореяже, азы бразиль кызыгаардан дашкаар өске черже чорударынга удурланган.

«Тайбың талалакчыларынга хамаарышкан кадыг-шыңгыы хемчегге удурун, хоругдалда туруп турар тайбың дээш бүгү демиселчилерни оон иштинде дөрт чыл 6 ай иштинде кара-бажыннаар деп шиитирген Марии Афонсо Линсти болгаш Жана Сарикисти дораан хостаарын негеп турарын» конгресс илереткен.

Тайбың дээш демиселдиң черчер комитеттерин тургузар дугайында болгаш пропаганданың бүгү хемчеглерин тайбың камгалаарынга ажыглаар дугайында шиитпирни конгресс үндүрген.

Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарарынга ажыктыг политиканы чорудар негелде-биле бразиль чазакка кыйгырыг кылырын конгресс шиитпирлээн. Америк диптиң тайбың талалакчыларының болур деп турар конгрезинге бүгү тала-биле деткимчени көргүзеринче тайбың дээш бразиль демиселчилерни кыйгырган шиитпирни конгресс үндүрген.

(СЭТА).

Тайбыңның пактызы дээш

СИДНЕЙ. Тайбың камгалалының австри чөвүлелиниң медээлеп турары болза, амгы үеге чедир Австралияда 91.847 ат салыышкыннары беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанда чыгдынган.

ГААГА. Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга 322. 618 кижи Голландияда аттарын салган.

ТЕЛЬ-АВИВ. «Кол Гаам» болгаш «Ал гамишмар» солуннарның медээлеп турары болза, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга Трансиорданияда 19 муң кижи аттарын салган.

(СЭТА).

Парижтың ажылчы чоннарының Парижке Аденауэрниң чеьдип келгенинге удурланган чыскаалы

ПАРИЖ. Сена департаментизиниң демократтыг организациязының кыйгырыы ёзугаар Парижтиң мун-муң ажылчы чоннары Францияның найсылалынга боин «чазактың» баштыны Аденауэрниң чеьдип келгенинге удурланыышкынын илередири-биле ноябрь 21-де кудумчуже үнүүшкүн кылган.

Чыскаалдың киржикчилери: «Нацистер Парижтен үнүп чоруңар!», «Вермахтың катап тургустунарын болдурбас бис!», «Тайбыңны күзеп тур бис!» — деп транспарантыны тудуп чорааннар. «Аденауэр моон үнүп чор!», «Тайбың делгерезин!», «Анри Мартэнге хосталга!» — деп лозуннар чаңгыланып турган.

Чамдык районнарга полицейжилер чыылганнарны резин докпак-биле эттеп-соп, чыскаалды болдурбазын ораллашкан.

Парижтиң ажылчы чоннарының чыскаалы ийи шак иштинде үргүлчүлээн.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 21-де медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга камгалалдың кадыг-дошкун тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп, дайзынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Ноябрьниң 20-де төөн фронтуга Янгунуң соңгу талазынга Улустуң армиязының катыжышкыннары дайзынның элээн каш калчаалыг атакаларын чедиишкинниг ойтур шапкан.

Төп фронтуга Улустуң армиязының кезектери эрги туруштарга тус черинге ужур-дузалыг тулчуушкуннарны чоруткан.

Барыын фронтуга Ионьчоньниң соңгу талазынга Англияның 27-ги бригадазы Улустуң армиязының камгалал шугумун чаза таварыыр сорулга-биле калчаалыг атакаларны каш катап чоруткан. Ынчалза-даа Улустуң армиязының күчүлүг адыышкынындан дайзын тулчуушкун шөлүнге ийи рота чедир өлүрткеннерин каапкаш дескеннер.

Ноябрьниң 21-де Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын келел адар адыгжы-анчыларның кезектери Нампхо, Кансо болгаш Аньбень районнарда тайбың чурттакчыларны араатанзыы-биле бомбалап турган дайзынның үш самолёдун аңдара аткан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң тускай корреспондентизиниң Кэсондан медээлеп турары болза:

Ноябрь 16-да эртенгиниң 10 шак 55 минутада бистиң харылзааның кол офицери полковник Чан Чун Сан америк таланың харылзааның кол офицери полковник Кинниден бижимел медеглелди алган. Ол болза, ноябрь 10-да Паньмыньчжоньда чугаалажыышкыннар районунуң кыры-биле америк истребительдиң ужуп эрткенинин байдалын истеп-хынаанының түннелиниң талазы-биле америк таланың харыызы болуп турар.

Истеп-хынаашкынның түннелинде тодаратынганы болза, ноябрь 10-да 8 шак 05 минута хиреде үш америк самолёттар дайынчы онаалгазын күүсеткениниң соонда чугаалажыышкыннар районунуң чоогу-биле, ол райондан соңгу-барыын талазынче 5 муң метр хемчээл-биле ужуп эрткени шынныг. Киннинин мининген болза, ол самолёттарның бирээзи конференция районунче ханылап киргени шынныг, ынчалза-даа ол самолёт дораан-на оон дашкаар ужуп чоруй барган. Ол хүн агаарның байдалы каан болгаш конференция районунуң кырынга медээлээшкиниң үүлү турза-даа, чугаалажыышкыннар районунуң кыры-биле самолёттуң ужуп эрткениниң чылдагааны болза, ужудуушкуннуң уг-шии частынганындан болган деп шынзыктырарын Кинни үргүлчүлээн.

Кинниң бижимел медеглелиниң утказы болза, техниктиг чазыгның талазы-биле болган ол агаар кызыгаарының үрээшкининге бодунуң хомудалын илередип турар болгаш шак ындыг янзылыг чорукту катаптаарын болдурбас талазы-биле бүгү чогуур хемчээн ап турарын шынзыктырып турар.

(СЭТА).

Египеттиң даштыкы херектер министриниң хүлээлгезин түр күүседип турар кижиниң медеглели

КАИР. Египеттиң даштыкы херектер министриниң хүлээлгезин түр күүседип турар Ибрагим Фарэджпашаның «Аль ахрам» солунга кылган медеглелинде Парижке Египеттиң даштыкы херектер министри Салах Эд-Дин-паша болгаш америк төлээлекчиниң аразында ужуражыышкыны болган деп шынзыктырып турар даштыкы бөлүктерде таратынып турар медээни шын эвес деп буруу шаап турар. Ол америк дорт киржилге дугайында дамчыыр чугааны база буруу шапкан болгаш Египеттиң национал негелдези өскерлиш чокка артар деп тодаргайы-биле медеглээн.

(СЭТА).

Египетте англи шериглериниң агрессчи чорудуушкуннары

КАИР. «Аль-мисри» солуннуң тускай корреспондентизиниң Порт-Саидтан медээлеп турары болза, ноябрь 16-да дүнекиниң 2 шакта тайбыны-биле удуп турган хоорайны артиллерияның боолаашкынының динмирээшкини отурган. Англияның куяк-танка кезээ хоорайже халдап кирген болгаш чурум чогу-биле артиллерияның, миномёттуң боолаашкынын кылган.

Хоорайның ажылчыннар чурттап турар кварталын хөй санныг англи танкалар болгаш куяк автомобильдер бүзээлепкен. Боолаашкын эртенгиниң 8 шак 30 минутада соксаан. Англи шериглер Конт хүрээни эжелеп алгаш, ону снайперлериниң туружунга ажыглааннар. Оон ынай корреспондентиниң медээлээни болза, хоорайның когаралга таварышкан кижилериниң ниити саны билдинмес, ынчалза-даа 6 кижини госпитальде аппарып киирген.

Корреспондентиниң оон ынай медээлээни болза, авторитеттиг бөлүктериниң медеглээни-биле алырга, агрессияның чаа актызының болганының чылдагааны болза, англичаннар-биле кады ажылдаарын күзевейн турар болгаш англи судноларны чүдүреринден, оон чыгын дүжүреринден шуут ойталап турар Порт-Саидтың ажылчыннарындан англичаннарның өжээн негээр дээн күзелиниң ужурундан болуп турар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

1952 чылда областың „Шын“ солуннуң

чагылгазын хүлээп алыры өгелээн.

ЧАГЫЛГАНЫҢ ӨРТЭЭ:

Чылда 60 рубль, чартык чылда 30 рубль,
үш айда 15 рубль.
Неделяда 5 үнер.

Чагылганы Тыва областың бүгү харылзаа конторалары, салбырлары болгаш агентилери хүлээп ап турар.

Ол ышкаш областың

„ТУВИНСКАЯ ПРАВДА“,
„МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ—ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ“,
„СЫЛДЫСЧЫГАШ“

солуннарының чагылгаларын хүлээп ап турар.

СОЮЗПЕЧАТЬ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьының, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чаган килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65

Б01973. Облкүүскомнуң типографиязы